

рейн
пъдер

МИСИЯТА

Ветровете на промяната

Рейн Пърдер

МИСИЯТА

Този проект е финансиран
с подкрепата на програма
„Творческа Европа“
на Европейската комисия

© Rein Põder
VOOR
Eesti raamat
Tallinn, 2013

Всички права запазени. Никаква част от това издание не може да бъде преиздавана, съхранявана по компютърен начин или препредавана под каквато и да е форма или по какъвто и да е начин – електронен, механичен, фотокопиран, записващ или друг, без предварителното позволение на носителите на правата.

© Рейн Пьдер, автор, 2016
© Издателство „Гей-Либрис“, 2016
© Тодорка Янева-Медникарова, превод, 2016

ISBN 978-954-300-161-3

Ветровете на промяната

рейн пьдер

МИСИЯТА

Превод от естонски:

Дора Янева-Медникарова

ГЕЯ РИС

СОФИЯ

Десетилетия по-късно в паметта на Тоомас Алайъе, да-же и в сънищата му, изникваше една и съща картина – обозът от осем фургона, конете и съпътстващите го мъже с дълги брезентови наметала, всеки край своя фургон по безнадеждно тежкия маршрут. Движеха се бавно, от време на време спираха, за да се изчакаят или да измъкнат някоя от каруците, затънала в калта, както и да се помаят малко, колкото да отгъхнат от пътя, докато обсъждат как да продължат. Макар и много бавно, обозът се придвижваше към целта, за която не всички бяха осведомени. А какво беше натоварено и скрито в двойното дъно на фургоните, беше още по-голяма тайна и това дори не трябваше да се обсъжда, още по-малко да се узнае от страничен човек. Товарът трябваше да бъде доставен без никакви загуби – това бе основното задължение и лична отговорност на всеки от придружаващите го.

Но както в сънищата, така и в спомените му изникваше все една и съща картина. Не се чуваше тежкото скърцане на фургоните, трополенето на колелата, нито някои от страничните шумове – пръхтенето на конете, скверните ругатни на мъжете под напора на вятъра или плъщенето на гъжда, далечният лай на кучета, тракането на картучици или ужасяващият вой на самолетите. Пред погледа му фургоните се движеха безмълвно от едната до другата точка на маршрута – напред и само напред... все тъй недостигнали крайната спурка...

ЧАСТ 1. ТООМАС

Тоомас Алайъе неочаквано се събуди минути преди полунощ, но едва ли беше спал повече от час-два. Разбуди го настойчиво чукане по външната врата.

„Звънецът не работи ли? – още сънен си помисли младият човек. – Или за всеки случай съм го изключил?“

Това, че беше среднощ, личеше по тихото туктакане на будилника, чийто златен циферблат се открояваше в сумрака на стаята и ясно личаха двете стрелки, които едва-едва, но сигурно се приближаваха една към друга.

Този часовник му беше също тъй чужд, както и цялата обстановка, в която се настани да спи – огромното легло, ниско по ориенталски, където сега лежеше по диагонал, отпуснал едната си ръка до пода, сякаш да задържи книгата, която четеше преди сън, завит с някакво вълнено одеяло.

Да, беше попаднал сякаш в друг живот, един обърнат наопаки свят, сякаш никога не се беше събуждал в тясната си стаичка на улица „Ъле“, където гласът на майка му го подканваше да слезе за късната лятна закуска, а той се чувстваше спокоен, че не го чакат неотложни дела, нито трудни задачи, започваше нов, обикновен ден, един от многото.

Тропането по вратата се повтори, този път още по-настойчиво и Тоомас осъзна, че наистина се намира на друго място – при своя вуичо, който му беше и кръстник, а тук се беше озовал неделя по-рано, защото къщата не биваше да остава празна. Редуваха се с майка си да я наглеждат.

Но кой можеше да бъде среднощният посетител? Може би го търсеха от съседната къща, стопанинът на която поради някаква причина се беше запилял на Запад още преди няколко месеца и сега за имота му се грижеха роднините.

Тоомас стана от леглото, загърна се с одеялото и се отпрати към антрето. Опином затърси електрическия ключ в коридора, а в това време отново задумкаха. Крушката светна някак от само себе си, което трябваше да е знак за онзи отвън, че ей сега ще му отворят, за да го уведомят, че Рудолф Кронберг го няма и не се знаеше дали някога ще се върне. След което се предполагаше, че Тоомас отново ще се върне в леглото, за да потъне в съня си, който макар и тъй осезаем, навярно вече щеше да е загубил цветната си феерия и сладка магия. А може би впечатлението му се дължеше на книгата, която четеше преди да заспи. Да, той или някой друг като него щеше да се изтегне в леглото – представяше си дори, че е под балдахин, а изневиделица ще се появи девойка с перленосива рокля и бяла престилка, която навярно е икономката тук или просто е сестра на Тухкатрийни, ще се наведе над него и ще го попита... всъщност какво би го попитала тя..?

Входната врата сухо изскърца, прекъсвайки фантазиите на съннения Тоомас Алайъе, а хладният нощен въздух го удари в лицето и гърдите. Но все пак веднага разбра, че на външното стълбище, в сянката на близкото гърво, стои човек, който не беше от съседната къща, нито друг, дошъл при писателя Рудолф Кронберг, а търсеше именно него, Тоомас Алайъе. Спомни си, че знаеше кой е. А когато онзи го заговори, гласът му беше познат, макар сянката на гървото все още да криеше лицето му. Мъжът не поздрави, нито се извини за късния час, а веднага заговори за работа. Още от първите му думи Тоомас Алайъе осъзна, че тъкмо на него беше дал адреса на вуйчо си и той беше единственият, с когото сподели, че напуска жилището на майка си на улица „Бле“ и се установява задълго тук.

Тоомас Алайъе не искаше да разговарят на стълбището, защото наистина беше студено, и покани госта да влезе, минаха през коридора към кухнята, където останаха прави, защото човекът явно не желаше да се задържа дълго тук и заразмахва ръка към Тоомас, който се канеше да запали лам-

пата, сякаш това щеше да причини огромна беда, тъй като се намират в особено положение и наистина е по-добре да останат на тъмно. И така, на крак, мъжът сподели какво го беше довело в този дом. Гласът беше същият, който преди една седмица се надвикваше с публиката на хиподрума, където се бяха запознали, но тогава ролите им бяха разменени. Ясно беше, че гостът не очаква бърз отговор, но му личеше, че все пак има някаква надежда Тоомас Алайъе да се разсъни и най-после да дойде на себе си.

– Да, отправяме се на път още тази нощ, и то само след няколко часа. Спешно е! Навън чака кола. Мога да ви дам не повече от десетина минути. Тръгвате веднага, без документи. Ще отсъствате около седмица. Никакви контакти с никого, нито писма до близките.. Работата изисква пълна секретност, както вече и сам се досещате..

Тоомас Алайъе не беше от най-съобразителните. Да, всичко е ясно, но как така без предварителна подготовка и дори без предупреждение..

– Точно така – потвърди новодошлият и запристъпва нетърпеливо от крак на крак, сигурно се притесняваше как ще изпълнят тази сериозна задача.

Внезапно Тоомас Алайъе си припомни, че на хиподрума този човек му се беше сторил съвсем друг – самоуверен, но и малко надменен; не можеше да се каже, че остана с впечатление за несериозност при онази тяхна първа среща, а и сега той говореше приглушено и будеше симпатия, което се оказва решаващо за вземането на решение от страна на Тоомас. Срещата им преди седмица-две на хиподрума в Талин, горе на трибуните, явно беше съдбоносна, но сега му се струваше, че оттогава са минали векове. Беше ослепително красив летен ден, най-доброто време за конни надбягвания и за наслада на очите. Тоомас се озва на хиподрума половин час преди началото, за да се настрои за състезанията. Беше започнал да залага отскоро и съвсем случайно, но вече беше истински запален по

това. За тази му слабост обаче не знаеше никои друг.

Тогава публиката му направи особено впечатление – някак странна с тия викове и маймунджилъци. Тоомас знаеше, че пациентите на психиатрията с по-леки отклонения бяха тук, защото имаха свободен достъп до хиподрума по решение на управата с единственото условие да не залагат.

Да, тогава той си развърза езика и доверчиво сподели именно с този човек невероятното събитие в живота си, а той му отговори със сърдечна взаимност. Разговорът се завъртя около споходилото го щастие – току-що Тоомас спечели от залаганията, и то сума, каквато не беше виждал досега накуп. Защото конят, който посочи, никога не беше побеждавал, дори не бе стигал пръв до финала през няколко дни на тренировки, да не говорим за титлата шампион. Но неговият събеседник сякаш имаше представа за случилото се. С печалбата от залагането в джоба си Тоомас Алайъе нямаше намерение да рискува повторно, защото познаваше изменчивата природа на щастието и внимаваше да не се подмама от неочаквания късмет. Леко замаян, той се върна на мястото си и проследи някак по инерция, равнодушно по-нататъшния развой на състезанията. Чувстваше се спокоен, че с тази сумичка ще може да се поотпусне за едно-друго. Може би щеше да поукуси избелелите стени в къщата на вуйчо си с някоя и друга картина на мястото на тези, които липсваха и чиито предишни места личаха по цветните тапети.

Но състезанието и победата, които бяха поводът да се заговорят с господина, малко интересуваха Тоомас. Беше отговорил дума, че обича конете, приятно му е да ги разхожда и макар да е градско чедо, всяко лято е бил на село и е на „ти“ с кончетата, нищо че в града няма място за тях. Той наистина е от града, но нека събеседникът му да не си мисли, че... Тоомас прекъсна излиянията си, защото мъжът не го слушаше. Младецът въздърна тежко – не успя да разкаже през какви перипетии е минал. По-късно се разбра, че именно това е интересу-

вало събеседника му, а не сладките приказки за коне и кончета, докато го вербуваше за своята кауза. Строгият господин в син костюм и вратовръзка, с вид на прилежен чиновник, неусетно се превърна в доверен слушател и изповедник на Тоомас.

Когато Тоомас даде адреса на вуичо си, изобщо не предполагаше, че този тип ще го намери, при това в толкова неподходящо време. Сигурен беше, че там, на трибуните на хиподрума, нищо не му беше обещавал. Камо ли да бе поемал по-сериозен ангажимент. А дали не му беше обещал да приеме това тайнствено пътешествие (по-добре да не го нарича така, изобщо да не го споменава дори) срещу огромната печалба от залаганията? Сума, която изобщо не му бе необходима в скромния му ергенски живот! Добре, и така да е! Но ако това тъй наречено пътешествие се осуетеше, Тоомас щеше да се прибере отново в града и да се наслаждава на лятото. Макар тази година летният сезон да изглеждаше по-различен, а и всичките му познати вече му се струваха изтерзани от неяснотата и неразрешимото положение в страната.

(Ако беше следил големите събития по широкия свят, щеше да има по-точна представа за уж необяснимото на пръв поглед и щеше да е готов за бъдещите си патила. Но той – Тоомас Алайъе, съвсем скоро беше навършил едва осемнадесет. С една дума, каквото и да си мислеше, всичко беше предрешено. Но случаят щеше да му предостави възможности сам да се справя с възникналите препятствия...)

Ами ако срещата на хиподрума съвсем не беше случайна? Виж ти! Навярно са го следили от известно време с кого гружи, дали не играе хазарт, как се отнася с конете... Иначе откъде този непознат щеше да знае, че макар и момък от града, в последните няколко лета е гостувал на село, обича да се грижи за коне, а през това лято все още не е бил там, макар да държи на волния живот.

Тези мисли споходиха Тоомас много по-късно, когато мъжът в официалния син костюм му възложи мисията и събитието поеха хода си като стрелките на този будилник, който вече показваше дванадесет и нещо през нощта, докато Тоомас се луташе от стая в стая, а онзи нетърпеливо потропваше и го приканваше да побърза.

Като че ли на хиподрума Тоомас беше споделил твърде много за личния си живот. Дано не съжалява за бърливостта си. Надяваше се, че отново ще се върне в къщата на вуйчо си. И не съжаляваше, че това лято няма да посети селото си, защото високо оцени удобството в дома на своя кръстник. Тук имаше възможност наистина да си отгърне от житейските тежести. Шкафовете в кухнята и препълненото с продукти мазе щяха да му спестят постоянното пазаруване и да преобразят живота му. А и книгите бяха в изобилие. Щеше да четете до премала, и то в различни научни области, защото някак за първи път осъзна значението на познанието. Защо това не беше толкова важно за него в училищните години? Но сега не мислеше, че е късно да обогати знанията си.

Накрая се сети да потърси раницата, която беше мярнал някъде из антрето. Намери я, напъха в нея малко резервни дрехи и джобното фенерче на вуйчо си. Друго не му попадна под ръка.

Струваше му се, че трябва да вземе още нещо, което би му потрябвало. Сега щеше да прекрачи прага на този дом, а някой друг, напълно непознат, можеше да се възползва от богатствата тук – книги, картини, прекрасни и подбрани с тънък вкус мебели, да не говорим за запасите в мазето.

Успя да огледа още веднъж шестте стаи, разположени на двата етажа. Да сложи ли още нещо в раницата? Някоя книга от библиотеката на вуйчо си? Кръстникът му беше плодовит автор, дори при майка му на улица „Ъле“ имаха много от неговите книги с посвещения от автора. И току си спомни за книгата, която четеше, преди да заспи – заглавието ѝ

„Покаяние“, портрета на блондинка на корицата – снимка на известна картина. Книгата лежеше на килима в спалнята и приличаше на птиче с прекършени криле. Девоицата от книгата често се явяваше в съня му, но досега никоя хубавица не го беше покорила наяве – важна причина Тоомас Алайѐ да тръгне с леко сърце. Без да се двоуми повече, той пхна и романа „Покаяние“ в раницата си, взе от кухнята шоколад и го мушна в джоба си – сега вече беше готов за път.

Авторът Рудолф Кронберг беше не само кръстник на Тоомас Алайѐ, но и кръвен брат на майка му. Постигнал много в живота, той се беше отдалечил на светлинни години от сестрите си и другата рода – обикновени трудови хора от града и селото, които не се набиваха в очи, но бяха незаменими на своето място. Вярно беше и това, че като най-голям сред децата в семейството, Рудолф беше получил солидно образование, но и сам госта беше поработил над себе си, за да се развива, както изискваше майка им.

На улицата ги чакаше такси – шофьорът беше госта мълчалив, а на задната седалка седеше още някой. Тоомас се шмугна вътре, поздрави и веднага позна жокея от хиподрума – Ханес, благодарение на когото спечели грандиозната сума. Момъкът обаче се направи, че не го познава, въпреки че Тоомас Алайѐ го беше благославял пред другия след състезанието. И ето, гостът на Тоомас се намести на предната седалка и даде адреса, но го произнесе толкова тихо, че никой друг не го чу.

Да, Тоомас винаги беше вярвал, че жокеят е човек, който прекрасно познава душата на конете, че как иначе... По-късно Тоомас Алайѐ, волю-неволю, щеше да го прецени много по-добре. За целта на пътешествието жокеят беше подбрал от всички коне на старта, тези от конезавода „Моосте“, както веднага се досети Тоомас. А как бяха убедили Яан Вентери, душата на хиподрума в Талин, да им даде от конете си, за Тоомас оставаше загадка. Но последвалите събития показаха, че това е била най-малката жертва.

Тоомас Алайъе не знаеше как да коментира късмета си и тогава само хвалеше жокея, някой си Ханес, който отчаяно се беше втурнал към финала и все пак спечели победата, макар и самият той да се съмняваше в това. Тоомас не можеше да разговаря сега и със седналия до него Ханес, който в мислите си навярно беше на хиподрума, подкарал леката си колесница, която напомняше римските бойни колесници за състезания, впрегнал най-добрия кон, готов за нови подвизи.

Разбира се, че се заговориха, но много по-късно, и то като гвама познавачи на коне. (Ханес никога не узна каква беше ролята на Тоомас в тази история, защото отношенията им никога не прекрачиха границата на официалното запознанство. При това Ханес винаги изглеждаше дълбоко вгълбен в себе си, което вероятно беше присъщо на жокейското съсловие.)

Така Тоомас Алайъе напусна къщата на своя кръстник, писателя Рудолф Кронберг, където прекара само една седмица. Той дори не допускаше, че никога няма да се върне отново тук, както и в тясната си стаичка при мама на улица „Бле“, където премина детството и прекрасното му юношество. Нямаше как да го знае, защото не е дадено на човека да предвижда бъдещето си. Сега му се струваше, че се впуска в приятна тайнствена авантюра, нещо като малко приключение.

ЧАСТ 2. ГУСТАВ

Густав Салуору се прибра някъде преди единадесет вечерта. От ъгъла на стаята леглото го канеше за сън, а жена му, облечена в розова нощница, току се наместваше под одеялото. Тъкмо щеше да угаси светлината, когато звънецът на външната врата иззвъня – кратко, но настойчиво.

– Кой ли е?

– Знам кой е, скъпа... Идват при мен... Ей сега ще се разбера с тях...